

Retfærdighed - Guds eller hvermands?

Retfærdigheden er en efterspurgt vare. Konflikter og problemer hjemme i køkkenet såvel som ude på slagmarken søges løst under påberåbelse af netop retfærdigheden. Samtidig er det imidlertid klart for de fleste, at retfærdigheden er vanskelig at få hold på, da vi ikke længere lever i en verden, der tillader, at én religion eller verdensanskuelse giver retningslinier for, hvad der er ret og retfærdigt. I løbet af denne uge vil den bedste sagkundskab inden for bl.a. jura, filosofi, samfundsvidenskab, historie, litteratur og teologi behandle temaet fra mange forskellige vinkler: Er retfærdigheden afledt af magt, er den en historisk tilfældighed eller findes der en række fælles grundværdier - det være sig moralske, sædvanebestemte eller religiøse - der afgør, hvad der er ret og vrang? Er ret det samme som retfærdighed? Er retfærdighed blot et fatamorgana, der jævnligen benyttes af politikere og andre magthavere som et påskud for at gennemføre en bestemt politik? Er retfærdighed noget konkret, vi kan måle og veje ud fra objektive kriterier og derefter fordele efter behov og fortjeneste? Eller taler vi i virkeligheden slet ikke om det samme, når vi benytter os af forestillingen om "det retfærdige"?

Kursusledere: Jes Fabricius Møller og Neal Ashley Conrad

Kurset vil udover nedenstående foredrag byde på en liedkoncert med pianist Jakob Beck og Tenor David Danholt:
"Dichterliebe" af Robert Schumann, tekst af Heinrich Heine.

ph.d. Kurt Villads Jensen, lektor i middelalderhistorie på Institut for Historie SDU: *Om Retfærdigheden*

Ordet retfærdighed har to grundbetydninger på mange europæiske sprog. Enten bygger den på absolutte og evige regler, som må og skal gælde for alle mennesker til alle tider, lige meget hvilket samfund de lever i. Eller også består den blot i praktiske normer og regler, som et givet samfund har vedtaget for at regulere forholdet mellem dets indbyggere, og som kan skifte fra samfund til samfund, fra periode til periode. Retfærdigheden som vejen, der udstikker en retning på forhånd, eller som vægten, der blot afbalancerer modstridende synspunkter. Tilsyneladende er der tale om en religiøs, teologisk retfærdighed over for en verdslig, praktisk retfærdighed, men det er nok mere kompliceret end som så. Den kristne tradition i Vesteuropa har nemlig klart opereret med begge former, både den guddommelige retfærdighed og den praktiske, menneskeskabte retfærdighed, som skulle efterligne og bygge på den guddommelige, men som aldrig selv kan blive guddommelig og derfor er til stadig forhandling og må ændre sig sammen med samfundenes ændring. I dette spændingsfelt har kirken skullet bære sig som institution, der både skal forvalte og forsvare regler og samtidig forvalte og forkynde en samfundsomvæltende utopi om den guddommelige retfærdighed, der overgår alt og gør alt andet overflødig.

ph.d. Karen Margrethe Simonsen, Lektor ved Institut for Æstetiske Fag, Århus: *Ret og litteratur. Den kannibalistiske ret og den magtfulde retfærdighed i Shakespeares "The Merchant of Venice"*

"Er Shylock en glubsk køter, når han forlanger et pund kød skåret ud af sin skyldner - eller er han en retfærdighedens tjener? Kan retfærdighed måles og vejes og hvad er forholdet mellem lovens bogstav og lovens ånd og magt? Hvilken ret har barmhjertighed inden for loven? Foredraget vil diskutere disse spørgsmål, og vil samtidig give en introduktion til centrale problemer og teoretikere inden for den tværvidevidenskabelige bevægelse "Ret og litteratur" ("Law and literature"). Vægten vil blive lagt på at skildre problemerne set i lyset af to hovedspor, dels den kritiske tradition, der har forbindelse til "Cultural studies", dels den hermeneutiske tradition, der har forbindelse til nyretorikken.

ph.d. Kirsten Busch Nielsen lektor ved Det Teologiske Fakultet KU: *'Søg først Guds Rige og hans retfærdighed' Om Guds retfærdighed som det første – og sidste – i kristen teologi*

Et kristent liv begynder, ser det ud til, med Guds retfærdighed. Men ikke nok med det. Det fuldendes også med Guds retfærdighed. Det er, hvad citatet fra Matthæusevangeliet antyder med fortsættelsen: '... så skal alt andet gives jer i tilgift'. Og det er, hvad kristendommen vil sige med tanken om den yderste dom. Men hvad med det, der ligger 'mellem' Guds retfærdighed som det første og Guds retfærdighed som det sidste? Et svar lyder, at det kristne liv i lyset af Guds første og sidste retfærdighed må bestå af 'bøn, retfærdig handlen blandt mennesker og venten på Guds tid' (D. Bonhoeffer, 1944). Foredraget går dette svar efter i sømmene – og begrundes, hvorfor det må betragtes som et godt svar. Selv om det synes at emme af selvhøjtidelighed, selvretfærdighed og verdensfjernhed.

dr. jur. Henrik Zahle professor ved det Juridiske Fakultet KU: *Retfærdighed i retten*

Er retfærdigheden mangefold og derfor ikke kun én, måske kun en ramme for diskussion og ikke en anvisning for en afgørelse? Kan retfærdigheden overhovedet findes, kan den skabes eller er den en fiktion? Foredraget behandler retfærdigheden i den konkrete juridiske afgørelse, f.eks. en dom.

Christian Friis Bach lektor i International Økonomi ved Den Kgl. Veterinær og Landbohøjskole: *Det globale dilemma ?: Frihed eller Retfærdighed*

Emails fra Ecuador, sherry fra Sydafrika, klistermærker fra Kina, biler fra Brasilien og Harry Potter film fra Hollywood. Den økonomiske og kulturelle globalisering ræser derudad, mens den politiske globalisering halter langt bagefter. Men der er ingen vej uden om et stærkt, globalt samarbejde. De globale problemer kan ikke løses i hverken Farum kommune eller i Folketinget. Et foredrag om de globale dilemmaer: Om selvbestemmelse eller

styring, om frihandel eller fordeling, om demokrati eller aktørindflydelse. Og om öldåser, hormonbøffer, landminer, skildpadder, diktatorer, menneskerettigheder, Bush, Berlusconi og bistand.

cand.scient.pol. Tonny Brems Knudsen, lektor i international politik ved Institut for Statskundskab, AU: *International ret og international orden efter Irak*

Krigen mod Irak i foråret 2003 og den efterfølgende besættelse af landet splittede stormagterne og det internationale samfund i en grad, som ikke har været set siden Murens fald i 1989. Frem for alt var det tydeligt, at et stort flertal i FN's Sikkerhedsråd var imod angrebet på Irak, som derfor ikke var i overensstemmelse med Sikkerhedsrådets vilje eller med folkerettens bestemmelser vedrørende magtanvendelse i international politik. Med dette udgangspunkt vil foredraget blandt andet behandle følgende spørgsmål: (1) Skal krigen mod Irak ses som en "simpel" overtrædelse af FN's og folkerettens bestemmelser vedrørende brugen af magt i international politik, eller er der snarere tale om, at visse lande med USA i spidsen bevidst forsøger at flytte grænserne for, hvornår man legitimt kan gribe til militære midler? (2) Hvor går de folkeretlige grænser for magtanvendelse i international politik i dag, jf. de mulige præcedensskabende virkninger af de militære interventioner i Kosovo, Afghanistan og Irak? (3) Hvad er de mulige og sandsynlige konsekvenser af en udvidet adgang til militær magtanvendelse på forskellige områder, især hvad angår international orden og international retfærdighed?

Debat mellem Jeppe Kofod og Troels Lund Poulsen hhv. udenrigspolitisk ordfører for Socialdemokraterne og Venstre: *Dansk udenrigspolitik i det 21. århundredes verdens(u)orden*

cand.phil. Niels Wium Olesen leder af "Historisk Samling fra Besættelsestiden" i Esbjerg: *ARV OG GÆLD Hal Koch, samarbejdspolitikken og retsopgøret*

Professor i kirkehistorie Hal Koch var den nok stærkeste og mest artikulerede ideologiske forkæmper for forhandlings- og samarbejdspolitikken under besættelsen. Modsat de ansvarlige politikere, der havde travlt med at iklæde sig frihedskæmpergevandter, forsvarede han efter maj 1945 denne politik som værende retfærdig. I blandt andet tidsskriftet Frie Ord og i bogen Jeg anklager Rigsdagen kritiserede han i 1945-48 retsopgøret og politikernes manglende vilje til at vedgå arv og gæld for den politik, de havde ført under besættelsen. Hal Kochs kommentaret var genstand for en ophidset debat, men blev i det store hele ignoreret af de politikere han først og fremmest forsøgte at lokke ud af busken. Var det retfærdigt at retsforfølge mennesker, der angiveligt havde handlet efter de ledende politikeres anvisninger, spurgte Hal Koch.

dr.theol Svend Andersen professor ved Det Teologiske Fakultet AU: *Luther og menneskerettigheder*

Den frie tjener. Om retfærdighed og rettighed i luthersk samfundsetik. I den politiske og kirkelige debat hævdes det, at tanken om universelle menneskerettigheder strider mod luthersk kristendom. Denne siges at forkynde national forpligtethed frem for "abstrakt" humanistisk rettighedstænkning. Den opfattelse er i bedste fald én blandt mange fortolkninger af, hvad luthersk kristendom kan være i dag. Foredraget vil fremlægge en anden opfattelse. Det vil bl.a. ske ved at inddrage de tre store danske teologer, der satte deres lutherske kristendom i forhold til den politiske demokratisering: Grundtvig, Kierkegaard og Martensen.

dr. phil. Uffe Hansen, docent ved Institut for Litteraturvidenskab KU: *Kafka og Retfærdigheden*

Franz Kafka (1883-1924) er nok den forfatter, der har sat sit aftryk tydeligst på 1900-tallets litteratur. Hans usædvanlige position bygger ikke kun på de få fortællinger, han offentliggjorde i sin levetid, men nok så meget på de to store romaner, "Processen" og "Slottet", som en ven af ham lod udgive efter hans død. I alle Kafkas værker står de store livsspørgsmål centralt, menneskets forhold til sandheden, retfærdigheden og det guddommelige. Ikke i form af tør filosofi, men fremstillet i ganske håndgribelige handlingsforløb, opbygget af underligt realistiske scenerier med et kraftigt islæt af det groteske. Udover de to romaner vil også fortællingerne "Forvandlingen" og "I fangekolonien" blive behandlet.

Anne Jerslev lektor ved Institut for Film- og Medievidenskab, KU: *Retssalsdramaet på film. Billy Wilders "Anklagerens Vidne" (1957, med bl.a. Marlene Dietrich og Charles Laughton). Filmforedrag og -forevisning.*

dr. phil. Erik A. Nielsen docent ved Institut for Nordisk Filologi, KU: *Skyld og soning - retfærdighed som litterært begreb*

"90% af al litteratur handler om utroskab, har Suzanne Brøgger engang konstateret. Hvis det er rigtigt, så er hævn og retfærdighed og forsoning i al fald litteraturens næst vigtigste tema. Og de to temaer er jo ofte sammenfaldende. Hævnens stærke mønsterdannelser kan svinebinde mennesker til destruktive livsopgaver, men er samtidig formdannende i kompositionen af en række litterære hovedværker. Dem handler foredraget om"

Et detaljeret program for ugen kan findes på Krogerup Højskoles hjemmeside www.krogerup.dk eller fås ved henvendelse til højskolen.

Om Studenterkredsen og sommermødet

Studenterkredsen er en foredragsforening med udgangspunkt i den grundtvigske tanke om frisind og oplysning. Den stiftedes i 1888 under navnet Frisindet Diskussionsklub (fra 1892 Studenterkredsen) og har siden været samlingssted for studerende og andre med interesse for kulturelle og kirkelige emner. I 1942 oprettedes Studenterkredsen i Århus og fra 1982 har også Odense haft en Studenterkreds.

Siden 1901 har Studenterkredsen hvert år arrangeret en uge med foredrag, diskussion og fest på en højskole et sted i landet. I år arrangerer Københavnerkredsen sommermødet i samarbejde med Krogerup højskole. I den forbindelse byder årets kursus også på en udflugt til Louisiana og en aftengudstjeneste i Humlebæk Kirke med prædikant Rasmus Nøjgaard.

Priser

Dobbeltværelse: 2.600 kr.

Enkeltværelse: 3.000 kr.

Unge, dobbeltværelse: 1.800 kr.

Ungdomsrabat gives til unge mennesker under 30 år.

Tilmelding

Tilmelding foregår ved henvendelse til Krogerup Højskole enten via hjemmesiden www.krogerup.dk eller ved at kontakte højskolen på nedenstående adresse:

Krogerup Højskole

Krogerupvej 13

3050 Humlebæk

Tlf. : 49 19 03 80

e-mail: kantoret@krogerup.dk

STUDENTER
KREDSSEN
KØBENHAVN

Studenterkredsen
Farvergade 27, opgang H
1463 København K
www.studenterkredsen.dk

Forside: Anne Fabricius Møller

RETFÆRDIGHED

GUDS eller HVERMANDS ?

Studenterkredsens
Sommermøde

på
Krogerup Højskole

1. – 7. august

2004